



Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst

STRATEGISCH PLAN 2009

STRIJD TEGEN DE SOCIALE FRAUDE

INHOUDSOPGAVE

1) <u>Inleiding</u>	3
2) <u>Krachtlijnen van het strategisch plan</u>	4
2.1) <u>Professioneel te werk gaan</u>	4
2.2) <u>Doelgerichte aanpak</u>	4
2.3) <u>Gemeenschappelijke benadering van de strijd tegen de sociale fraude</u>	4
<i>a) Werkmethodes veralgemenen en optimaliseren</i>	4
<i>b) Ontwikkelen van een geïntegreerde strategie</i>	4
<i>c) Communicatie optimaliseren</i>	5
2.4) <u>Bepalen van een minimum aantal controles voor de arrondissementscellen en dit per arrondissementscel</u>	5
3) <u>Doelstellingen 2009</u>	6
3.1) <u>Bestrijden van zichtbare fraudefenomenen</u>	6
3.1.1) <u>Strijd tegen niet-aangegeven arbeid</u>	6
A) Voorgestelde benaderingen	7
<i>a) Doelgerichte aanpak</i>	7
<i>b) Systematische aanpak</i>	7
B) Andere activiteitssectoren	8
C) Kwaliteit van de controles	8
3.1.2) <u>Strijd tegen grensoverschrijdende fraude</u>	9
3.1.3) <u>Meer internationale samenwerking</u>	9
3.1.4) <u>Strijd tegen de georganiseerde fraude</u>	11
<i>a) Onrechtmatige onderwerping</i>	11
<i>b) Ontwikkelen van een datamining om nieuwe vormen van koppelbazerij in de sectoren schoonmaak, bouw en metaal te bestrijden</i>	11
<i>c) Gestructureerde uitwisseling van informatie met de Cel voor financiële informatieverwerking (CFI)</i>	11
3.2) <u>Strijd tegen sociale engineering</u>	12
3.3) <u>Een professionele communicatie verzekeren</u>	12
3.4) <u>De sociale fraude meten en de oorzaken ervan aangeven</u>	12
3.5) <u>De onrechtstreekse gevolgen van controles meten</u>	13

1) Inleiding

Het strategisch plan 2009 met als titel “Strijd tegen de sociale fraude” werd in het Directiecomité goedgekeurd door de leidinggevende ambtenaren van de volgende instellingen en diensten:

- Toezicht op de sociale wetten van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;
- Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zekerheid;
- Inspectie van de Rijksdienst voor sociale zekerheid (RSZ);
- Inspectiedienst van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening (RVA);
- Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV);
- Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers (RKW);
- Rijksdienst voor pensioenen (RVP).

Dit strategisch plan werd opgemaakt overeenkomstig artikelen 311 en 315, § 2, tweede lid, van de programmawet I van 27 december 2006 (Belgisch Staatsblad van 28 december 2006), waarbij rekening werd gehouden met de beschikbare marges van iedere inspectiedienst, die men maximaal wil optimaliseren.

Dit plan is een aanvulling op het plan dat iedere inspectiedienst voor het jaar 2009 heeft opgemaakt. De strategische plannen van de inspectiediensten bevatten, in functie van hun “core business”, een reeks maatregelen om bijdrage- en/of uitkeringsfraude te bestrijden.

Het strategisch plan 2009 “Strijd tegen de sociale fraude” geldt zowel voor de arrondissementscellen, de Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst (SIOD), als wat bepaalde aspecten betreft, voor de inspectiediensten en de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ). Hierbij worden zowel het stelsel van werknemers als het stelsel van zelfstandigen beoogd.

Wat de arrondissementscellen betreft, stellen de leden van het Directiecomité vast dat er bij de meeste een echte wil tot samenwerken aanwezig is, wat zich trouwens vertaalt in bemoedigende resultaten.

Er dient echter te worden opgemerkt dat de benadering van de controles sterk verschilt van cel tot cel, zowel voor eenzelfde activiteitssector als voor eenzelfde soort fraude, wat soms tot zeer ongelijke resultaten leidt.

Het doel van voorliggend strategisch plan bestaat erin om met goedkeuring van de Procureur-generaal belast met het sociaal strafrecht en met goedkeuring van het College van Procureurs-generaal, de activiteit van de arrondissementscellen beter te harmoniseren en tezelfdertijd de autonomie van de cellen te bewaren.

2) Krachtlijnen van het strategisch plan

2.1) Professioneel te werk gaan

Om de sociale fraude te bestrijden willen de inspectiediensten eraan herinneren dat zij enerzijds professioneel en resultaatgericht te werk willen gaan en anderzijds loyaal willen samenwerken met de arbeidsauditoraten.

2.2) Doelgerichte aanpak

Gelet op het beperkt aantal sociaal inspecteurs (ongeveer 700 op het terrein) en controledagen van de arrondissementscellen (gemiddeld 2 per maand) is het met dit strategisch plan de bedoeling, met name in functie van de specificiteit van de arrondissementscellen, hen te richten naar een doelgerichte aanpak van de strijd tegen de sociale fraude.

2.3) Gemeenschappelijke benadering van de strijd tegen de sociale fraude

Het Directiecomité wil de kwaliteit van de controles nog verbeteren. Dit zou een grotere doeltreffendheid en een grotere efficiëntie van de inspectiediensten moeten garanderen. Hoe? Door voorrang te geven aan drie hoofdlijnen:

a) Werkmethodes veralgemenen en optimaliseren

- Een passende methodologie gebruiken bij het bepalen van de doelgroep, de voorbereiding, de uitvoering, de debriefing en het gevolg dat wordt gegeven aan controleacties;
- Erover waken dat de verschillende behoeften aan opleiding van de controleurs en inspecteurs worden vastgelegd;
- Bestaande instrumenten voor het bepalen van de doelgroep optimaliseren;
- Innovatie wat betreft ontwikkeling en gebruik van databases aanmoedigen.

b) Ontwikkelen van een geïntegreerde strategie

Cellen en diensten moeten hun eigen strategie ontwikkelen in overeenstemming met de prioriteiten van de regering en met het strategisch plan. Bij het ontwikkelen van hun strategie zullen de diensten dubbel werk vermijden en convergentie nastreven.

Actieplannen die harmonieus in elkaar passen zijn een noodzaak. Het is uiteraard zo dat elk zijn domein definieert en daarin initiatieven ontplooit, maar deze domeinen zijn geen geïsoleerde eilanden en alle actoren zijn onderling afhankelijk. Alle actoren moeten dus met onderlinge kennis actief zijn en erop toezien dat het geheel gevaloriseerd wordt.

Daarom heeft het Directiecomité van de SIOD beslist dat enkele specifieke acties, zoals voorzien op de Ministerraad van 23 oktober 2008, zullen opgenomen worden in het managementsplan of in de beheersovereenkomst van de betrokken inspectiedienst of instelling. Het betreft:

- het actieplan van het RIZIV
- de preventieve datamatching van de RVA
- het actieplan van de RSVZ

- de terugvordering van onverschuldigde bedragen (te verrichten door het RIZIV, de RVP, de RKW en de RVA)
- de controle van dienstenchequebedrijven en PWA (project dat reeds is opgenomen in het plan 2008-2009 van het College)
- de controle van startbaanovereenkomsten, ressorterend onder de bevoegdheid van Toezicht op de Sociale Wetten.

c) Communicatie optimaliseren

- Een communicatiebeleid uitstippelen;
- De uitwisseling van gegevens en de gedeelde toegang tot informatie formaliseren en structureren:
 - tussen de sociale inspectiediensten;
 - tussen de sociale inspectiediensten en de andere diensten die betrokken zijn bij de strijd tegen de sociale fraude of die in het bezit zijn van informatie ter zake, zoals de vakbonds- en werkgeversorganisaties;
 - tussen de sociale inspectiediensten en de SIOD;
 - tussen de arrondissementscellen en de SIOD;
 - tussen de arrondissementscellen onderling.

2.4) Bepalen van een minimum aantal controles voor de arrondissementscellen en dit per arrondissementcel

Het aantal controles die de arrondissementscellen moeten uitvoeren tijdens het jaar 2009 werd bepaald op basis van het aantal controles uitgevoerd door de arrondissementscellen tijdens de periode van 1 januari 2007 tot 30 juni 2008, namelijk **9.220 controles** (het gaat hier om een minimalistisch aantal¹). Bij de raming van het aantal controles wordt dus rekening gehouden met de middelen van de cellen en meer bepaald met het beschikbare personeel maar ook met het aantal ondernemingen met minder dan 5 werknemers per gerechtelijk arrondissement.

Dit cijfer van 9.220 controles werd evenredig verdeeld per gerechtelijk arrondissement, wat maakt dat elke cel in de loop van 2009 een toegekend minimum aantal controles dient uit te voeren. Bij de vastlegging van dit minimum aantal werd rekening gehouden socio-economische werkelijkheid van elk gerechtelijk arrondissement en het beschikbaar controlepersoneel. Deze proportionele verdeling per gerechtelijk arrondissement beantwoordt aan de bezorgdheid van de Regering om te waken over een evenwichtige behandeling op het niveau van de gecontroleerde ondernemingen.

Naast de 9.220 controles, zullen de inspectiediensten aan drie grote doelgerichte acties deelnemen die werden vastgelegd en besproken binnen het Overlegorgaan met de Arbeidsauditeurs betrokken bij en verantwoordelijk voor deze acties.

¹ Niet een hoog aantal controles is het streefdoel, wel meer doelgerichte controles die relevante vaststellingen opleveren.

3) Doelstellingen 2009

3.1) Bestrijden van zichtbare fraudefenomenen

Met de eerste krachtlijn van het strategisch plan worden bepaalde doelstellingen vastgelegd, die als prioritair beschouwd worden voor de strijd tegen bijdragefraude en de strijd tegen uitkeringsfraude.

Deze doelstellingen zijn belangrijk wegens:

- de schade die aan de Staat wordt berokkend (minder sociale ontvangsten en ten onrechte betaalde sociale uitkeringen);
- de situatie van oneerlijke concurrentie tussen de bedrijven (sociale dumping);
- de soms zware schending van de rechten van de werknemers.

Deze drie prioritaire doelstellingen zijn:

- de strijd tegen niet-aangegeven arbeid;
- de strijd tegen grensoverschrijdende fraude;
- de strijd tegen georganiseerde fraude (of met veelvuldige vertakkingen).

3.1.1) Strijd tegen niet-aangegeven arbeid (arrondissementscellen)

Het begrip niet-aangegeven arbeid moet hier worden begrepen als:

- ofwel de situatie van werknemers die ofwel helemaal niet ofwel gedeeltelijk niet aangegeven zijn aan de sociale zekerheid;
- ofwel de situatie van werknemers die een arbeidsinkomen en een sociale uitkering (leefloon, werkloosheidsuitkering, ziekenfondsuitkering, ...) ten onrechte cumuleren;
- ofwel de situatie van werknemers die het slachtoffer zijn van economische uitbuiting;
- ofwel de situatie van buitenlandse werknemers die in België zijn tewerkgesteld zonder geldige verblijf- en/of arbeidsvergunning en die niet aangegeven zijn aan de Belgische sociale zekerheid of aan deze van het land van oorsprong.

De strijd tegen deze verschillende vormen van niet-aangegeven arbeid zou de hoofdplicht van de arrondissementscellen moeten zijn.

Nadat de controle is uitgevoerd, zou een gestructureerde informatie-uitwisseling over de resultaten van de controles moeten plaatshebben tussen enerzijds de inspectiediensten en de diensten van de RVA en het RIZIV² in het kader van de strijd tegen uitkeringsfraude, en anderzijds de diensten van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ), dit in het kader van frauduleuze arbeid van zelfstandigen.

² En eventueel de RKW en de RVP.

A) Voorgestelde benaderingen

a) Doelgerichte aanpak

Een deel van de voorziene controles moet zich toespitsen op twee activiteitssectoren die op een relatief eenvormige wijze aanwezig zijn in gans het land:

- de bouwsector (die overspoeld wordt door een stroom werknemers afkomstig van Oost- Europese landen, maar ook door nieuwe filières, zoals de Braziliaanse filière);
- de horecasector.

De keuze van deze twee sectoren is niet vernieuwend, maar wordt opgedrongen vooreerst omwille van de hoge graad van onregelmatigheden die er worden vastgesteld³, maar ook omwille van de vraag zelf van één van deze twee sectoren, meer bepaald de bouwsector (we merken hierbij op dat er, op het niveau van de provincies Henegouwen en Namen, samenwerkingsakkoorden werden afgesloten tussen de vertegenwoordigers van de bouwsector en de federale inspectiediensten, om bepaalde controleacties beter te kunnen richten).

Bovendien hebben deze activiteitssectoren dezelfde kenmerken:

- een grote behoefte aan arbeidskrachten;
- de arbeidskrachten hoeven niet geschoold te zijn.

Voor de bouwsector en de horeca zal de bestaande controlemethodologie, indien nodig, met alle actoren betrokken bij de sociale fraude, worden herzien en verbeterd.

Voor beide activiteitssectoren worden ook controleacties voorzien buiten de “gewone” werkuren (nl. ’s avonds en tijdens het weekeinde).

Het aantal in 2009 te verrichten controles in beide sectoren werd voor elke arrondissementen vastgelegd.

b) Systematische aanpak (doel: fraude meten in een sector door middel van een steekproef)

De SIOD heeft als opdracht beleidsondersteuning te bieden door de omvang van de fraudegevallen en de invloed van de diensten op deze fraudegevallen zichtbaar te maken.

Dankzij de gegevens ingezameld in het kader van uitgevoerde controles, kent de SIOD per activiteitssector (NACE-nomenclatuur) de verhouding tussen het aantal werkgevers in overtreding ten opzichte van het aantal gecontroleerde werkgevers. De vraag naar de omvang van de fraude op sectoraal niveau blijft evenwel onbeantwoord.

In de nationale en internationale literatuur vindt men overigens de meest uiteenlopende cijfers over de omvang van de sociale fraude, zowel op globaal als op sectoraal vlak.

³ Alhoewel de omvang van de controles in deze sectoren soms sterk verschilt van de ene arrondissementen tot de andere.

Een systematische benadering om zoals in 2008 de fraude in een activiteitensector te meten, werd dus voorzien.

Deze benadering zal in 2009 worden toegepast op de sector van de **taxi's**.

Vanuit methodologisch oogpunt zullen de controles uitgevoerd worden bij een representatieve steekproef van werkgevers, volgens de modaliteiten uitgewerkt in het operationeel plan.

Het resultaat zal niet alleen een beeld van de fraude in de sector opleveren, maar zal ook als « nulmeting » dienen bij het nemen van strategische en operationele beslissingen.

B) Andere activiteitssectoren

Zoals eerder vermeld, worden de arrondissementscellen verzocht in 2009 ten minste 9.2200 controles uit te voeren.

Naast de doelgerichte controles op basis van de aanbevelingen van het Directiecomité (bouw en horeca) zullen de cellen controles op eigen initiatief uitvoeren.

Voor deze streefcijfers zal meer rekening worden gehouden met plaatselijke of zelfs gewestelijke kenmerken. Waar nodig, zal gebruik worden gemaakt van de cartografie van de werkgevers, opgemaakt op basis van het repertorium van de RSZ.

Meerdere activiteitssectoren kunnen het voorwerp uitmaken van een bijzondere aandacht van de cellen gezien enkele zeer gevoelig zijn voor sociale fraude. Het gaat meer bepaald om begrafenisondernemingen en ambulancediensten.

Aan de arrondissementscellen wordt ook gevraagd erover te waken dat controles worden uitgevoerd in andere gevoelige sectoren zoals de tuinbouw, de schoonmaak, de dierenlachthuizen en de vleeshandel.

C) Kwaliteit van de controles

Naast het aantal controles dat aan elke cel gevraagd wordt, wordt eveneens van de arrondissementscellen verwacht dat zij erop toezien dat deze controles zoveel mogelijk een positief resultaat opleveren in het kader van de strijd tegen de sociale fraude. Hierbij dient gesteld dat deze controlekwaliteit constant toeneemt.

Voor 2009 wordt gevraagd dat ten minste 25% van de uitgevoerde controles een positief resultaat opleveren.

Met positieve controle wordt een controle bedoeld die als volgt wordt afgesloten:

- hetzij met een proces-verbaal in de materie deeltijdse arbeid, tewerkstelling van vreemdelingen, Dimona, Limosa of sociale zekerheid;
- hetzij met een “geschil” of een proces-verbaal in de materie werkloosheid;
- hetzij met het overmaken van controlegegevens aan het RIZIV of aan de RVP wanneer er gegronde twijfel bestaat over de situatie van de gecontroleerde persoon;
- hetzij met een niet-melding door een hoofdaannemer van een werf of van een onderaannemer tewerkgesteld op een werf (enkel in de bouwsector –30bis).

Ingevolge een akkoord dat in de schoot van de SIOD bereikt werd tussen de sociale inspectiediensten en het RSVZ, worden alle gegevens m.b.t. gecontroleerde zelfstandigen systematisch aan het RSVZ meegedeeld. Dergelijke systematische mededeling wordt niet tot de positieve controles gerekend.

3.1.2) Strijd tegen grensoverschrijdende fraude (arrondissementscellen + inspectiediensten)

Het probleem van de strijd tegen grensoverschrijdende fraude heeft inzonderheid betrekking op de situaties van detacheringen en tevens van schijndetacheringen.

Twee Europese teksten, de Verordening 1408/71 (luik sociale zekerheid) en de Richtlijn 96/71 (luik arbeidsrecht), zijn hier de leidraad.

Het gaat hier om het bestrijden van fraude die sinds de uitbreiding van de Europese Economische Ruimte omvangrijker is geworden.

Alle activiteitssectoren zonder uitzondering zijn daardoor getroffen.

Men stelt vast dat voor bouw- of onderhoudsactiviteiten grote firma's een beroep doen op talrijke onderaannemers (trapsgewijze onderaanneming) waarbij men talrijke buitenlandse werkgevers aantreft.

De acties tot bestrijding van grensoverschrijdende fraude kunnen zowel door de arrondissementscellen gevoerd worden (waarbij deze acties worden meegerekend in het streefcijfer van 9.220 controles), als door de cellen gespecialiseerd in grensoverschrijdende fraude en controle van buitenlandse arbeidskrachten die bij de verschillende inspectiediensten bestaan.

Het bepalen van de te controleren activiteitssectoren en soorten ondernemingen kan eventueel worden toevertrouwd aan deze gespecialiseerde cellen, die over relevante ervaring en informatie beschikken. Acties waarover overleg gepleegd werd tussen de gespecialiseerde cellen inzake grensoverschrijdende fraude, COVRON (TSW) en GOTOT (SI), zijn voorzien in 2009, acties waarbij de RSZ zich zal aansluiten.

Het sluiten in november 2008 van een samenwerkingsovereenkomst inzake sociale zekerheid tussen Frankrijk en België zal eveneens toelaten de strijd tegen grensoverschrijdende fraude te versterken.

De RSZ, de RVP en het RIZIV hebben hun wensen kenbaar gemaakt om in 2009 dit akkoord in praktijk te brengen.

3.1.3) Meer internationale samenwerking (SIOD)

Volgens artikel 316, 17°, van de programmawet I van 27 december 2006 is de SIOD bevoegd voor « *het uitwerken en opvolgen van de internationale samenwerking tussen de inspectiediensten in het kader van de gezamenlijke acties voor de verschillende diensten* ». Daarnaast is de SIOD, krachtens artikel 316, 8° en 14° van dezelfde wet bevoegd voor « *het verlenen van de nodige bijstand aan de bevoegde besturen en diensten inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude teneinde de controleoperaties behoorlijk te doen verlopen* » en voor « *het coördineren en verspreiden van de informatie die nodig is voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude* ».

De wetgever heeft zodoende erkend dat een doeltreffende strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid in een geliberaliseerde arbeids- en dienstenmarkt absoluut noodzakelijk is.

Bijgevolg:

- moeten de initiatieven inzake internationale samenwerking tussen bevoegde inspectiediensten op het gebied van sociale en arbeidsreglementering collegiaal door de SIOD worden genomen of goedgekeurd, tenzij dergelijk initiatief enkel belangrijk is voor de initiatiefnemende sociale inspectiedienst. In dit geval zal enkel een mededeling ter informatie aan de SIOD worden gedaan;
- is het wenselijk, met het oog op wederzijdse doeltreffendheid, dat de akkoorden gesloten door de diensten “internationale relaties-betrekkingen” en die een invloed (kunnen) hebben op de uitvoering van de opdrachten van de federale sociale inspecties, worden medegedeeld aan de SIOD.

Aan te stippen valt dat verschillende diensten reeds de eerste aanzet hebben gegeven voor een bilaterale samenwerking tussen Belgische en buitenlandse sociale inspectiediensten.

Onderstaande tabel bevat ter informatie de bilaterale akkoorden die konden worden geïnventariseerd:

Land	Onderwerp	Betrokken diensten
Luxemburg	Akkoord voor administratieve samenwerking met de arbeids- en mijneninspectie	SI / TSW
Frankrijk	Administratieve schikking voor Frans-Belgische samenwerking in de strijd tegen illegale arbeid	Voorlopig enkel TSW
Frankrijk	Samenwerkingsakkoord inzake sociale zekerheid	Fod Sociale zekerheid
Polen	Samenwerkingsakkoord met de Poolse nationale arbeidsinspectie (PIP)	SI / TWW/ TSW

De doelstelling voor 2009 bestaat uit het versterken van de internationale samenwerking waarbij de diensten Internationale betrekkingen van de FOD Werk, Arbeid en Sociaal Overleg enerzijds en van de FOD Sociale Zekerheid anderzijds nauw betrokken worden. Meerdere contacten werden reeds gelegd met andere landen en verschillende samenwerkingsakkoorden met andere landen zijn eveneens in ontwikkeling of in onderhandeling zoals met Duitsland, Nederland, Italië, Tsjechië, Bulgarije, Portugal en Roemenië.

3.1.4) Strijd tegen de georganiseerde fraude (SIOD + inspectiediensten + RIZIV+ RKW)

Het gaat hier om het bestrijden van belangrijke fraudefenomenen.

a) Onrechtmatige onderwerping

Door deze fraude genieten bepaalde personen onterecht van sociale uitkeringen dankzij het bewust inroepen van fictieve gegevens. Thans wordt deze fraude voornamelijk bestreden door de antifraudecel van de RVA, door de Directie Bijzondere Invorderingen (DBI) van de RSZ, door het RIZIV en de RKW.

Het gaat hier om veel meer dan een fraudeverschijnsel: hier zijn criminele organisaties aan het werk, waarbij overtredingen worden begaan op alle gebieden van de wetgeving (sociale, fiscale, vennootschapsrecht, verblijf, ...).

Gelet op de omvang van het fenomeen, zowel wat betreft het aantal betrokken vennootschappen als werknemers, heeft deze strijd eerst en vooral tot doel zo snel mogelijk een halt toe te roepen aan dit criminele systeem en zo uitgaven in de sociale zekerheid te beperken.

Aangezien de fictieve ondernemingen, die zich aan dit systeem van onrechtmatige onderwerping schuldig maken, op het hele grondgebied actief zijn, werd beslist om dergelijke controles niet op initiatief van de arrondissementscellen uit te voeren, maar eerder op basis van gemeenschappelijke initiatieven van de inspectiediensten en van de OISZ.

De cellen kunnen hier evenwel een belangrijke rol spelen door het meedelen van relevante informatie aan de inspectiediensten en inzonderheid aan de DBI, gezien de cellen het ideale platform zijn voor het verspreiden van informatie.

b) Ontwikkeling van een datamining om nieuwe vormen van koppelbazerij in de sector schoonmaak, bouw en metaal te bestrijden

Een multidisciplinaire werkgroep zal worden opgericht vanaf januari 2009 om te onderzoeken in welke mate de datamining, die binnen de Directie van de bestrijding van de economische en financiële criminaliteit van de federale politie samen met de B.B.I. werd uitgewerkt om BTW-carroussels te bestrijden, geheel of deels kan worden overgenomen voor de strijd tegen de sociale fraude en dit meer in het bijzonder in de activiteitssectoren zoals het bouwbedrijf en de metaal alsook in mindere mate in de schoonmaak, waar de praktijk erin bestaat een beroep te doen op talrijke onderaannemers binnen de keten bestaande uit fictieve ondernemingen.

c) Gestructureerde uitwisseling van informatie met de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI)

Vanaf 2009 zal de CFI de sociale inbreuken (andere dan deze die mensenhandel betreffen) die aan het licht komen naar aanleiding van de strijd die de Cel voert tegen het witwassen van geld, meedelen aan de SIOD.

Een typologie van de belangrijkste sociale fraudes zal worden opgesteld tussen de SIOD en de CFI opdat deze informatie zo optimaal mogelijk gestructureerd zou zijn en ook correct kan aangewend worden door de sociale inspectiediensten en de OISZ.

3.2) Strijd tegen sociale engineering (inspectiediensten)

Naast de strijd tegen niet-aangegeven arbeid, besteden de inspectiediensten ook een deel van hun middelen aan wat omschreven kan worden als de strijd tegen sociale engineering. Het gaat om fraudefenomenen die zich kenmerken door het moedwillig verkleinen van het aandeel van de bezoldiging dat als basis dient voor de berekening van de sociale zekerheidsbijdragen, zonder dat hierbij een beroep wordt gedaan op zwartwerk.

Drie hoofdlijnen worden extra belicht in 2009:

- De strijd tegen het “shoppen” met paritaire comités (een aantal werkgevers zetten echte frauduleuze “constructies” op om te kunnen ressorteren onder de bevoegdheid van een paritair comité waar de loonlasten lager zijn);
- De controle op bedrijfsvoertuigen en vooral hun gebruik om beroeps- of private redenen;
- De controle van het beleid inzake beroepskosten dat wordt uitgewerkt in de grote ondernemingen (die zich dikwijls verschuilen achter ouderwetse fiscale rulings – gezien deze ouder zijn dan 10 jaar – en dit om bepaalde bedragen niet te moeten onderwerpen aan de sociale zekerheid).

3.3) Een professionele communicatie verzekeren (SIOD + Auditoraten + Inspectiediensten)

Een meer professionele communicatie zal de strijd tegen de sociale fraude zichtbaarder maken. Door talrijke nationale, internationale en supranationale instanties wordt op het nut van een synergie tussen de institutionele activiteit en communicatie gewezen.

Het verhogen van de zichtbaarheid kan een belangrijke invloed hebben op een aantal psychologische factoren zoals het geringe risico te worden gecontroleerd, en kan aldus ook een belangrijke preventieve rol spelen.

Met een doeltreffende communicatie heeft men ook de bedoeling de instelling geloofwaardiger te maken, zodat duidelijk blijkt dat de acties ondernomen in het kader van de strijd tegen de sociale fraude bijdragen tot de instandhouding van de sociale zekerheid in het algemeen.

Duidelijke en eenduidige externe communicatie zal dus niet enkel een rol spelen in termen van informatie en ontrading, maar moet ook bijdragen tot maatschappelijke steun en instemming.

De ontwikkeling van de website van de SIOD in de loop van 2009 beantwoordt aan deze behoeften van externe professionele communicatie

Wat de interne communicatie betreft, dienen professioneel gestructureerde uitwisselingen, zoals hierboven uiteengezet, een versnippering van de kennis en een wildgroei van diverse antifraudecellen tegen te gaan.

3.4) De sociale fraude meten en de oorzaken ervan aangeven (SIOD)

Een statistische evaluatie van de sociale fraude biedt diverse voordelen. Men zal een beter inzicht in het fenomeen verkrijgen en een aanwijzing over de omvang ervan kunnen geven. Bij gebrek aan dergelijke evaluatie kunnen nu allerlei cijfers in het debat worden aangevoerd, wat zowel tot een flagrante overschatting als tot een banalisering of

minimalisering van het fenomeen kan leiden. Een juistere evaluatie van de fraude kan de discussie rond dit thema enkel ten goede komen.

Een meting van de sociale fraude zal ook een operationele toepassing hebben wanneer het gaat om het programmeren van de controles en op de globale aanpak van de strijd tegen de fraude. In het kader van de controles draagt deze meting immers bij tot voorafgaande risicoanalyses.

Voor 2009 zal de SIOD zelf initiatieven nemen om de fraude te meten en om de oorzaken ervan aan te geven, en zal meewerken aan bestaande initiatieven op dit gebied (zie hoger).

Ten slotte is het nuttig de drijfveren voor sociale fraude te achterhalen. Indien de overheid geen inzicht heeft in wat het gedragspatroon van fraudeurs beïnvloedt, loopt ze het gevaar enkel de symptomen van sociale fraude te bestrijden zonder de echte oorzaken aan te pakken. De drijfveren voor sociale fraude zijn dus belangrijk en men moet proberen te begrijpen wat bepaalde werkgevers en/of uitkeringstrekkers ertoe aanzet hun verplichtingen niet na te komen. Zodoende kunnen de inspectiediensten, de administraties en de beleidsverantwoordelijken de meest passende strategieën uitwerken om het globaal niveau van fraude en onregelmatigheden naar beneden te halen. Het project SUBLEC waaraan de SIOD zijn medewerking verleent samen met de FOD Sociale zekerheid en de POD Wetenschapsbeleid, sluit aan bij deze aanpak.

3.5) De onrechtstreekse gevolgen van controles meten (SIOD)

Dankzij de beleidsondersteuning die de SIOD kan aanbieden, kunnen onder andere de onrechtstreekse gevolgen van controles meetbaar worden.

De globale activiteit van de inspecties in het kader van de strijd tegen de sociale fraude werd voor het eerst beschreven in het jaarverslag 2005 van de SIOD. Met dit verslag werden de rechtstreekse vaststellingen op het ogenblik van de controles van de inspectiediensten gemeten. Dit rechtstreeks meetbaar resultaat geeft evenwel geen volledig beeld van de weerslag van de activiteiten van de diensten.

De SIOD wil in 2009 onderzoeken welke onrechtstreekse gevolgen op een betrouwbare manier bruikbaar zijn om een globaler beeld te geven van de weerslag van de activiteiten van de inspectiediensten op de instandhouding van het stelsel van sociale zekerheid. Een van de onrechtstreekse gevolgen kan bijvoorbeeld zijn de verandering van het gedragspatroon van de werkgevers wat betreft hun aangiften, ingevolge de controles die in de ondernemingen of in de sector werden verricht.

In de eerste plaats zal de Horecasector geanalyseerd worden daar deze sector het voorwerp uitmaakt van systematische controles, wat toelaat na te gaan of het mogelijk is de indirecte effecten van de controles te meten.

Om dit te verwezenlijken, zal de SIOD een beroep doen op de medewerking van verschillende universiteiten (speciaal in het kader van het bepalen van onderwerpen van eindwerken).
